

<https://doi.org/10.26565/2524-2547-2021-62-13>
УДК 336.7

Надія Олександрівна Дорошенко*

кандидат економічних наук, доцент
DoroshenkoN@icloud.com
<https://orcid.org/0000-0002-6652-710X>

Наталія Олександрівна Кулик*

магістрант
natikulyk@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-4491-4704>

Анастасія Костянтинівна Погореленко*

магістрант
pogorelenko.a.k@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-5332-5656>

*Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна

БАНКІВСЬКІ РИЗИКИ ТА МЕТОДИ ЇХ ПОПЕРЕДЖЕННЯ

Банківська система України – основна складова фінансового ринку, належне функціонування кожного елементу банківської системи позитивно впливає на розвиток економіки країни в цілому. В складних умовах сьогодення, нестабільності світових та національних фінансових ринків неабиякого значення набуває проблема забезпечення фінансової адаптивності та стійкості банків. На жаль, діяльність банків неможлива без ризиків. У порівнянні з іншими видами підприємницької діяльності банківський сектор характеризується найвищим рівнем ризикованості, що пов'язано зі специфікою виконання банківських операцій.

Тож, одне з найважливіших завдань, що постає перед, будь-яким, банком світу – ідентифікування, оцінка, моніторинг, контроль та управління ризиками банку. Саме такі завдання повинна вирішувати банківська система України задля стратегічного розвитку країни та покращення усіх секторів економіки.

Ключові слова: **банківський ризик, банк, банківська система, управління ризиками.**
JEL Classification: A10; G21; G24.

Як цитувати: Дорошенко, Н. О., Кулик, Н. О., & Погореленко, А. К. (2021). Банківські ризики та методи їх попередження. *Соціальна економіка*, 62, 138-147. <https://doi.org/10.26565/2524-2547-2021-62-13>.

In cites: Doroshenko, N., Kulyk, N., & Pohorelenko, A. (2021). Banking risks and methods of their prevention. *Social Economics*, 62, 138-147. <https://doi.org/10.26565/2524-2547-2021-62-13>. (in Ukrainian)

Вступ. Банківська система України – основна складова фінансового ринку, належне функціонування кожного елементу банківської системи позитивно впливає на розвиток економіки країни в цілому. В складних умовах сьогодення, нестабільності світових та національних фінансових ринків неабиякого значення набуває проблема забезпечення фінансової адаптивності та стійкості банків. На жаль, діяльність банків неможлива без ризиків. У порівнянні з іншими видами підприємницької діяльності банківський сектор характеризується найвищим рівнем ризикованості, що пов'язано зі специфікою виконання

банківських операцій. Найчастіше, ризик подають у вигляді сумнівності, щодо настання можливих подій в майбутньому. Ризик можна виміряти вірогідністю настання очікуваної події, що може призвести до непередбачуваних наслідків.

Мета діяльності кожного банку є отримання максимального прибутку, саме тому, основна ціль керівників та персоналу банку, приділяти неабияку увагу виявлених ризикам та ймовірності витрат при здійсненні операцій. На жаль, в Україні, за останні часи кризові явища у фінансовій системі – одна з частих негативних наслідків неефективного управління ризиками в банках, що говорить про

недостатньо приділену увагу, питанню удосконалення методів управління банківськими ризиками (Бобиль, 2016).

Тож, одне з найважливіших завдань, що постає перед банком – ідентифікування, оцінка, моніторинг, контроль та управління ризиками банку. Саме такі завдання повинна вирішувати банківська система України задля стратегічного розвитку країни та покращення усіх секторів економіки.

Мета наукового дослідження є визначення сутності банківських ризиків, класифікація ризиків та визначенні напрямів удосконалення систем управління ризиками в українських банках відповідно до сучасних вимог світового фінансового середовища.

Завданнями дослідження є:

- розкрити авторської точки зору на сутність банківських ризиків;
- удосконалити класифікації ризиків банківських установ;
- проаналізувати статистичних даних у сфері кредитного ризику та ризику ліквідності;
- розглянути групи методів управління банківських ризиків;
- запропонувати класифікацію методів управління банківськими ризиками.

Об'єктом даного дослідження є узагальнена банківська система, яка підвладна різноманіттю ризиків.

Предметом дослідження є ризики банківської діяльності в Україні.

Для досягнення поставленої мети нам вдалося вивчити існуючі теоретичні досліджень в області банківських ризиків банків та аналіз ситуації, що склалася в банківському секторі.

Огляд літератури. Науковці присвячували свої роботи проблемам класифікації, контролю, попередженню та усуненню банківських ризиків. Цій проблематиці присвячено праці таких науковців: А. Лобанов та М. Чугунова дали чітке визначення поняттю «банківський ризик» (Лобанов & Чугунова, 2013), Ю. Потійко навів розгорнуту класифікацію фінансових ризиків банківських установ (Потійко, 2014), С. Фрост розглянув проблематику фінансових ризиків (Фрост, 2016), Н. Демчук та А. Абахтімова навели особливості управління ризиками банківських установ (Демчук & Абахтімова, 2017), Н. Дорошенко, О. Дорошенко, В. Мельниченко провели аналіз непрацюючих кредитів та ризикованість різних типів банків (від приватних до державних) (Дорошенко, Дорошенко, & Мельниченко, 2021), та інші.

Р. Ф. Шиозер, Ф. А. Мурад та Р. С. Віларін проаналізували конкурентний вплив очікувань уряду щодо фінансової допомоги на банківські ризики, використовуючи вибірку банків у країнах Організації економічного

співробітництва та розвитку з 2005 по 2015 рік (Schiozer, Mourad, & Vilarins, 2018). Ю. Алтунбаш, Дж. Торнтон та Ю. Уймаз перевірили зв'язок між банківськими ризиками та регуляторними заходами, до яких вдавалися регуляторні органи США проти банків за відмивання грошей (ML) у вибірці з 960 публічних банків США за 2004–2015 роки (Altunbaş, Thornton, & Uymaz, 2021). Було проведено ґрунтовне дослідження впливу на оперативне прийняття рішень на фінансовому ринку у разі управління ризиками банку. (Kazbekova et al., 2020).

Науковці розкрили сутність банківських ризиків, їх причини, навели розгорнуту класифікацію банківських ризиків та дали їх характеристику. Також було наведено особливості управління ризиками банківських установ, охарактеризовано їх основні методи. Але більшість напрацювань не було використано практично, саме тому – проблема уникнення ризиків банку є достатньо суттєвою.

Не дивлячись на ґрунтовні напрацювання науковців, на нашу думку, саме удосконалення методів попередження банківських ризиків залишається недостатньо розкритою, саме тому обрана тема є актуальною та потребує подальших досліджень.

Методологія дослідження. В даному дослідженні було висвітлено основні поняття «ризиків банківської установи», класифіковано усі банківські ризики та наведено методи їх попередження.

У статті використано низку методів: теоретичні (аналіз, узагальнення, класифікація та пояснення) та емпіричні (спостереження, опис), а також системний, функціональний методи, що дали можливість узагальнити, класифікувати банківські ризики та проаналізувати методи зниження та їх уникнення.

Для дослідження та класифікування банківських ризиків застосовувався метод порівняння. Використання емпіричних методів було задіяно при аналізі частки непрацюючих кредитів та коефіцієнту покриття ліквідності банків.

Під час виявлення недоліків в особливостях удосконалення ризиків банків був використаний метод абстрагування.

Основні результати. Основною метою будь-якої організації є отримання прибутку, банківська установа не є винятком. Велика кількість функцій та операцій у банківській системі призводить до виникнення ризиків. Кожна фінансова установа є наймовірною чутливою до політичних, економічних та соціальних змін у країні. Тому, розуміння сутності ризиків та ефективне управління ними дає змогу уникнути великих втрат.

Діяльність банків тісно пов'язана з фінансовим посередництвом, а отже банки зо-

бов'язані не тільки вчасно визначати майбутні ризики та загрози, але й вміти правильно та вчасно нейтралізувати їх.

Отож, ризик – подія, в результаті настання якої існує реальна можливість отримання результатів різного характеру, таких, що можуть позитивно і негативно впливати на діяльність організації (Демчук, 2017). В банківській діяльності ризик – це вірогідність зменшення дохідної частини банку, втрати організацією долі прибутку, виникнення збитків через здійснення фінансових та інших банківських операцій.

Існує різноманіття думок науковців, щодо визначення банківського ризику, розглянемо декілька у наведеній таблиці 1.

Отже, проаналізувавши наведені вище визначення, можна зробити висновок, що «банківський ризик» тісно пов'язаний з фінансовою складовою банку та може мати прояви будь-яких наслідків ризику. Банківські ризики представляють собою пов'язану систему, що залежить від якісної та кількісної зміни банківського продукту, інноваційної зміни та автоматизації операцій банку. Все це обумовлює важливість класифікації ризиків та пошуку шляхів, щодо підвищення ефективності управління банківськими ризиками. Класифікація банківських ризиків – систематизація ризиків за критеріями здатності банків контролювати різноманітні фактори.

Найчастіше ризики банківської системи поділяють на внутрішні та зовнішні ризики, але, науковці виділяють й інші групи. Наприклад, Пітер С. Роуз виділяє дві групи ризиків: основні та додаткові.

Дана класифікація є занадто згрупованою, на жаль, банки не можуть використовувати приведену інформацію, так як, на нашу думку, необхідна більш докладна класифікація з виділенням усіх підгруп ризику та виявленням негативних наслідків.

Проаналізувавши інформаційну базу більшості науковців, таких як С. М. Козьменко, Ф. І. Шпиг, І. В. Волошко, О. А. Кириченко, розглянемо таблицю 2, розроблену автором самостійно.

Зовнішні ризики мають значний вплив на результативність та ефективність роботи банківської системи. Для того, щоб оцінювати ендогенні ризики найчастіше використовують логічні методи аналізу, тому що управління такими ризиками майже неможливе.

Внутрішні ризики пов'язані саме з діяльністю конкретного банку, чим ширше коло пов'язаних осіб з банком (клієнтів, посередників, партнерів), операцій, які надає банківська установа, тим більше внутрішніх ризиків супроводжує діяльність даного банку. Якщо порівнювати зовнішні та внутрішні ризики, можна сказати, що управляти внутрішніми ризиками легше, тому що їх можна ідентифікувати, класифікувати, виявити, оцінити масштабність ризику та обрати прийоми мінімізації та контролю даних ризиків (Burns, n.d.).

Найбільш точною класифікацією адаптованою до сучасних умов функціонування банківської системи в Україні є класифікація банківських ризиків за методикою Національного банку України. НБУ в Методичних вказівках з інспектування банків “Система оцінки ризиків” виділив 9 економічних категорій банківського ризику задля ефективного контролю діяльності банків. Розглянемо дані категорії:

- кредитний ризик;
- ризик ліквідності;
- ризик зміни відсоткової ставки;
- ринковий ризик;
- валютний ризик;
- операційно-технологічний ризик;
- ризик репутації;
- юридичний та стратегічний ризики.

Таблиця 1. Огляд визначення банківський ризик

Table 1. Review of the definition of banking risk

Автор, джерело	Визначення	Характеристика
1	2	3
А.Б.Камінський	Економічна категорія, що відбиває невизначеність, конфліктність, багатокритеріальність, нечіткість у фінансових відносинах та включає особливості сприйняття вказаних характеристик зацікавленими суб'єктами цих відносин	Банківський ризик, на думку, А.Б. Камінського полягає в невизначеності цілей та в неправильній побудові фінансових відносин організації.
Л.Бондаренко	Можливість прийняття раціонального чи нераціонального управлінського рішення, в рамках якого можна дати вірогідну кількісну і/або якісну оцінку дії факторів.	Л. Бондаренко описує ризик як прийняття рішення, яке в майбутньому вплине на результат роботи.

Продовження таблиці 1 / Continuation of Table 1

1	2	3
Т.А. Васильєва	Кількісно оцінена ймовірність невідповідності обсягових, просторових та часових параметрів фінансових потоків банку очікуваним; яка формується у результаті цілеспрямованої дії або бездіяльності зацікавлених суб'єктів економічних відносин, що відбивається на зміні його фінансового стану та динаміки розвитку	Т.А. Васильєва говорить про можливість понесених наслідків, які можуть виникнути при недотриманні будь-яких запланованих цілей, або, взагалі, бездіяльність суб'єктів взаємовідносин.
Л.О. Примостка	Ймовірність недоотримання доходів або зменшення ринкової вартості капіталу банку внаслідок несприятливого впливу зовнішніх чи внутрішніх чинників.	Л.О. Примостка наголошує на факторах, що можуть вплинути як на фінансові потоки банку, так і на, вже сформований, капітал.

Джерело: складено авторами за (Потійко, 2014; Грюнінг, 2016)

Дані категорії не є взамовиключними, тому що будь-який продукт може понести за собою не один ризик, але для зручності та аналізу їх оцінюють окремо (Burns, n.d.).

Найчастіше, кредитний ризик – один із основних ризиків, що може призвести до значних збитків у діяльності й окремих комерційних банків, і банківської системи загалом. Для покращення роботи банку та виявлення основних проблем НБУ створив нормативи кредитного ризику: норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7), норматив великих кредитних ризиків (Н8), норматив максимального розміру кредитів, гарантій та поручительств, наданих інсайдеру (Н9), норматив максимального сукупного розміру кредитів,

гарантій та поручительств, наданих інсайдеру (Н10). За даними НБУ, у 2014-2016 році норматив максимального розміру кредитів, гарантій та поручительств, наданих інсайдеру (Н9) перевищив граничне значення майже у всіх банках України. Тобто, вагомий вплив на безперебійну та ефективну роботу банківської системи – несе за собою правильне управління саме фінансовими ризиками, адже вони займають, більше 50% діяльності банку¹.

Окрім фінансових ризиків, значний вплив на діяльність комерційних банків справляють функціональні ризики (30%), які виникають унаслідок неможливості здійснення своєчасного та повного контролю над фінансово-господарським процесом.

Рис.1. Класифікація банківських ризиків за П.С. Роузом

Fig.1. Classification of banking risks by P. S. Rose

Джерело: побудовано авторами за даними (Роуз, 2014)

¹ Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків»: методичні вказівки : Постанова Правління Національного банку України від 15.03.2014 № 104. URL: <https://old.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=36986> (дата звернення: 05.10.2021).

Таблиця 2. Види ризиків банківської діяльності
Table 2. Types of banking risks

Група ризику	Клас ризику	Категорія ризику
Зовнішні ризики	Ризики операційного середовища	- політичний ризик; - нормативно-правові ризики; - соціальний ризик; - ризик країни; - ризик конкуренції; - ризик стихійних лих; - макроекономічний ризик; - форс-мажорні ризики; - репутаційний ризик; - галузевий ризик; - ринковий ризик; - інфляційний ризик; - процентний ризик; - технічний ризик.
	Функціональні ризики	- стратегічний ризик; - технологічний ризик; - операційний ризик; - документарний ризик; - ризик транзакції; - ризик зловживань; - юридичний ризик.
Внутрішні ризики	Фінансові ризики	- кредитний ризик; - процентний ризик; - ризик ліквідності; - інвестиційний ризик; - валютний ризик; - базисний ризик; - депозитний ризик; - ризик втрати платоспроможності;

Джерело: складено авторами за даними (Волков, 2016; Коваленко, 2017; Примостка, 2017)

Звертаючи увагу на банківський сектор в Україні, можна зробити висновок, що кількість банків в Україні щоразу падає. У порівнянні з 2009 роком кількість банків зменшилася аж на 59%, це свідчить про позитивні зміни у банківському секторі. Банківська система України стає більш стабільною. Але, на жаль, були й негативні фактори – зниження валового внутрішнього продукту на 38%. На подолання такої кризи у банківській системі фіскальні витрати сягнули, приблизно до 14% ВВП, що перевищує втрати, які потерпіла економіка під час фінансової кризи. В результаті банкрутства такої кількості банків, виплата всіх вкладів переходить у відповідальність держави (Фрост, 2016).

За останні роки, банківський сектор України зіткнувся з високим, рівнем фінансово-економічної нестабільності та великою кількістю позичальників, які фактично оголосили дефолт за своїми кредитами. Хоча й частка непрацюючих кредитів (NPL), починаючи з 2018 року, поступово зменшується, станом на 1 червня 2021 року в Україні вона становила 37,8%. Частка непрацюючих кредитів за обсягом кредитного портфеля (після банків Російської Федерації – NPL – 90% станом на 01.05.2021) найбільша у державних банках.

Найвищий показник NPL по системі у АТ КБ «ПриватБанк» – 71,8%. Але оскільки АТ КБ «ПриватБанк» державним став наприкінці 2016 року, а фінансові проблеми виникли раніше через шахрайську діяльність його еквівалентів, ці дані не є показовими. Однак АТ «Державний ощадний банк України» має на початок 2021 року 45,7% непрацюючих кредитів, АТ «Укрексімбанк» – 53,6%. Загалом банки з державним капіталом мають показник NPL на рівні 40,6%. Для порівняння: в банках іноземних банківських груп NPL становить від 2,3% до 38,1% і в середньому на 1 червня 2021 року складає 10,3%, а в українських банках з приватним капіталом – 12,4%¹.

Рада Національної безпеки і оборони (РНБО) продовжила санкції проти двох російських банків (ПАТ «Промінвестбанк» NPL – 99,6% та АТ «Сбербанк» NPL – 84,5%) і заборонила вводити капітал на користь пов'язаних із банками осіб. Регулятор в особі НБУ не має правових засад щодо припинення діяльності російських банків в Україні. Але повноваження щодо обмеження присутності російського капіталу є у Верховної Ради України та РНБО (Дорошенко, 2021).

У 2018 році Національний Банк України

¹ Показники банківської системи. НБУ : веб-сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#1> (дата звернення: 05.10.2021).

провів стрес-тестування найбільших банків України. Стрес-тестування – це метод оцінки ризику банків, що полягає у визначенні величини неузгодженої позиції, що наражає банк на ризик. У 2018 році стрес – тестування проходили 24 банки, активи яких становлять приблизно 94% банківської системи. За даними НБУ, достатність основного капіталу в прогнозованому періоді за базового сценарію зростає до 24%.

Розглянемо статистичні дані деяких видів фінансових банківських ризиків: кредитного та ризику ліквідності.

Статистичні дані з таблиці свідчать про те, що найбільший кредитний ризик мають державні банки, частка непрацюючих кредитів не зменшується, навіть, до 60%. Переформування Приватбанку у державний банк, ніби то й вирішило системні проблеми, але ж частка недіючих кредитів неймовірно велика. Банки з державною часткою, не включаючи Приватбанк намагаються знизити рівень ризиків кредитування.

Отже, проаналізувавши вище наведені дані, всі приведені банки досягають нормативного рівня коефіцієнту ліквідності.

Перші позиції займають державні банки – «Укрексімбанк» та «Укргазбанк», нижчий, але, достатньо високий має «ПриватБанк» та «УкрсибБанк». Проведений аналіз засвідчив, що усі банки перевищують встановлене нормативне значення у декілька разів.

Для зменшення ймовірності настання ризику та ефективної роботи банківської системи та окремого банку необхідно використовувати певні методи управління банківськими ризиками. Розглянемо групи методів управління банківських ризиків:

1. Методи уникнення банківських ризиків.

Метод уникнення застосовується лише для внутрішніх ризиків. Суть такого методу полягає у відмові від ризикованої банківської

діяльності, що може повести за собою втрату прибутку, а отже метод не є поширеним.

2. Методи прийняття банківських ризиків включають такі підгрупи:

– методи зниження банківських ризиків – даний метод полягає в удосконаленні організаційної структури, кваліфікаційного складу, технічних засобів та щоденного моніторингу та контролю;

– методи самостійного протистояння банківським ризикам – ці методи дають можливість покривати збитки за рахунок власних коштів банку. Банки створюють резервні фонди для покриття усіх збитків;

– методи трансферту банківських ризиків – розподіл та диверсифікація ризиків між іншими учасниками ринку. Більшість таких методів використовується сьогодні: страхування, хеджування та договори гарантії (Лобанов & Чугунова, 2013; Березуцький & Адаменко, 2016; Хохлов, 2013).

На практиці, банки найчастіше використовують не один метод для зниження ризику, а їх комбінацію.

Запропонована класифікація методів управління банківськими ризиками дає змогу:

1) виявити та ідентифікувати групи методів управління банківськими ризиками та їх характеристик;

2) визначити склад методів кожної з наведених груп;

3) чітко визначити місце кожного методу в загальній класифікації (Демчик, 2014; Штефан, 2015; Мишальченко, 2016).

Приведена вище класифікація управління банківськими ризиками дає нам зрозуміти, що вже відомі різноманітні та різнопланові підходи, щодо зниження банківських ризиків, але, на жаль, всі ці методи не удосконалені, саме тому банківські установи шукають та розробляють нові ефективні підходи та інструменти управління ризиками.

Таблиця 4. Частка непрацюючих кредитів у банках України за 2020 рік
Table 4. Share of non-performing loans in Ukrainian banks in 2020

Показник	Станом на									
	01.01	01.02	01.03	01.04	01.05	01.06	01.07	01.08	01.09	01.10
Частка непрацюючих кредитів у банках (%):	67,92	67,69	65,64	65,21	66,22	66,03	65,38	65,04	63,95	63,69
з державною часткою, з них										
ПАТ КБ "Приватбанк"	83,35	83,01	82,68	82,36	82,08	81,63	81,46	81,22	80,92	80,69
з державною часткою крім ПАТ КБ "Приватбанк"	54,96	54,54	50,97	50,59	52,09	52,13	51,17	50,76	48,99	48,42
іноземних банківських груп	38,50	39,80	39,65	39,18	37,40	37,40	36,86	36,03	35,27	34,09
з приватним капіталом	23,01	23,35	23,09	21,75	21,57	21,68	21,37	20,23	20,08	20,15
неплатоспроможні	52,04	52,07	51,83	53,12	54,34	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Джерело: складено автором за даними¹

¹ Там само.

Таблиця 5. Виконання системно важливим банками України коефіцієнту покриття ліквідністю (LCR), %

Table 5. Execution of liquidity coverage ratio (LCR) by systemically important banks of Ukraine, %

Банки	Норматив коефіцієнта покриття ліквідністю за всіма валютами (не менше 100 %)		Норматив коефіцієнта покриття ліквідністю в іноземній валюті (не менше 100 %)	
	01.07.2019	01.07.2020	01.07.2019	01.07.2020
АТ «Укресімбанк»	401,13	447,34	248,15	572,92
АТ КБ «ПриватБанк»	200,73	199,57	225,0	229,0
АТ «УкрсибБанк»	360,41	432,25	382,82	327,99
АБ «Укргазбанк»	209,39	246,43	194,42	171,96

Джерело: складено автором за даними¹

Висновки. Банківські ризики – невід’ємна складова банківської системи. Ризик – це вірогідність зменшення дохідної частини банку, втрати організацією частини прибутку, виникнення збитків через здійснення фінансових та інших банківських операцій.

Проаналізувавши вищенаведені дані, можна зробити такі висновки:

– майже всі науковці стверджують, що всі ризики призводять до втрати фінансових ресурсів та збитків, саме тому, тема управління ризиками є досить актуальною;

– розглянуті класифікації допомагають систематизувати ризики та врахувати абсолютно всі види банківських ризиків.

Проаналізувавши показники кредитних ризиків банків України, зробили висновок, що найбільший кредитний ризик мають АТ «Укресімбанк» та АТ КБ «ПриватБанк», частка непрацюючих кредитів не зменшується.

Аналіз коефіцієнту покриття ліквідності засвідчив, що усі банки перевищують встановлене нормативне значення у декілька разів. Що відображає позитивні зміни в банківській системі України.

Ефективне управління ризиками банку

мінімізує вплив небажаних наслідків, поліпшує ефективність їх функціонування та допомагає підвищити дохідну частину банківської установи.

Для підвищення надійності функціонування банків, зростання прибутку банківської системи загалом та поліпшити важливі показники діяльності банків, необхідно провадити конкретні методики та моделі регулювання банківських ризиків, удосконалити інструменти попередження та зниження цих ризиків.

У статті було чітко представлено поняття «банківський ризик», класифіковано та описано види ризиків діяльності банків України, використувувалися емпіричні методи при аналізі частки непрацюючих кредитів та коефіцієнту покриття ліквідності банків та наведені методи управління банківськими ризиками.

Але тема дослідження є, достатньо актуальною, тож, логічним продовженням є більш глобальний аналіз усіх банківських ризиків України, розгляд проблем збільшення стійкості банківської системи України шляхом зниження ризиків банку та вдосконаленні методів управління банківськими ризиками.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бобиль В. В. Фінансові ризики банків: теорія та практика управління в умовах кризи: монографія. Дніпропетровськ, 2016. 298 с.
2. Демчук Н. І., Абахтімова А. А. Управління банківськими ризиками. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2017. Вип. 24. Ч.1. С. 117–119.
3. Потійко Ю. Теорія та практика управління різними видами ризиків у комерційних банках. *Вісник НБУ*. 2014. № 4. С. 58–62.
4. Грюнінг ван Х., Брайович-Братанович С. Аналіз банківських ризиків. Система оцінки корпоративного управління і управління фінансовим ризиком / переклад з англ. ; вступ. сл. К. Р. Тагірбекова. М. : Изд. "Весь мир", 2016. 304 с.
5. Schiozer R. F., Mourad F. A., Vilarins R. S. Bank risk, bank bailouts and sovereign capacity during a financial crisis: A cross-country analysis. *Journal of Credit Risk*. 2018. Issue 14. Vol. 4. P. 69–96. DOI: <https://doi.org/10.21314/JCR.2018.246>.
6. Altunbaş Y., Thornton J., Uymaz Y. Money laundering and bank risk: Evidence from U.S. banks. *International Journal of Finance and Economics*. 2021. Issue 26, Volume 4. P. 4879–4894. DOI: <https://doi.org/10.1002/ijfe.2044>.
7. Kazbekova K., Adambekova A., Baimukhanova S., Kenges G., Bokhaev D. Bank risk management in the conditions of financial system instability. *Entrepreneurship and Sustainability Issues*. 2020. Issue 7, Vol. 4.

¹ Показники банківської системи. НБУ : веб-сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#1> (дата звернення: 05.10.2021).

- P. 3269–3285. DOI: [https://doi.org/10.9770/jesi.2020.7.4\(46\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2020.7.4(46)).
8. Питер С. Роуз. Банковский менеджмент. М. : Дело Лтд. 2000. 526 с.
 9. Волков Д. П. Аналіз банківських ризиків: основні підходи до визначення. *Економічні науки. Сер. : Облік і фінанси*. 2016. Вип. 10(3). С. 131–139. URL: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecnof_2016_10\(3\)_23.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecnof_2016_10(3)_23.pdf) (дата звернення: 05.10.2021).
 10. Система ризик-менеджменту в банках: теоретичні та методологічні аспекти: монографія / за ред. В.В. Коваленко. Одеса : ОНЕУ, 2017. 304 с.
 11. Управління банківськими ризиками : навч. посіб. / за ред. Л. О. Примостки. К. : КНЕУ, 2007. 600 с.
 12. Burns R. Economic Capital and Assessment of Capital Adequacy. URL: <https://www.fdic.gov/economic> (дата звернення: 05.10.2021).
 13. Фрост С. М. Настольна книга банківського аналітика: Гроші, ризики і професійні прийоми. Дніпропетровськ : Баланс Бізнес Букс, 2016. 672с.
 14. Constanco V. Macroprudential policy in Europe: ensuring financial stability in a banking union. Financial Stability Conference in Berlin, 2020. URL: <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2015/html/sp151028.en.html> (дата звернення: 05.10.2021).
 15. Документ Базельського комітету з питань банківського нагляду «Основні принципи ефективного банківського нагляду» (матеріали БКБН, вересень 2007 року). URL: http://www.bank.gov.ua/Bank_supervision/index (дата звернення: 05.10.2021).
 16. Дорошенко Н. О. Приведення стандартів банківського законодавства України до стандартів ЄС. URL: <https://www.atlantis-press.com/proceedings/bambel-21/125960335> (дата звернення: 05.10.2021).
 17. Modeling Credit Risk for Commercial Loans. *FRBSF Economic Letter*. 2019. URL: <https://www.frbsf.org/publications/economics/letter> (дата звернення: 05.10.2021)..
 18. *Энциклопедия финансового риск-менеджмента* / под ред. А. А. Лобанова, А. В. Чугунова. М. : Альпина паблишер, 2013. 786 с.
 19. Березуцький В. В., Адаменко М. І. Небезпечні виробничі ризики та надійність : навч. посібник. Харків : ФОП Панов А. М., 2016. 385 с.
 20. Хохлов Н. В. Управление риском : учеб. пособ. М. : Юнити-Дана, 2013. 239 с.
 21. Демчик І. Управління кредитним ризиком. *Банківський менеджмент*. 2014. No 8. С. 5.
 22. Praet P. Economic, financial and monetary stability in Europe: reinforcing our policy instruments. URL: <https://www.bis.org/events/conf110623/paet.pdf> (дата звернення: 09.09.2021).
 23. The Group of Thirty. Enhancing Financial Stability and Resilience: Macroprudential Policy, Tools, and Systems for the Future. (2019). URL: http://group30.org/images/uploads/publications/G30_EnhancingFinancialStabilityResilience.pdf (дата звернення: 09.09.2021).
 24. Штефан Л. Б. Проблеми управління кредитним ризиком в комерційних банках України. *Банківський менеджмент*. 2015. № 3. С. 14–19.
 25. Мишальченко Ю. В., Кроли І. О. Риски в международной банковской деятельности. *Бухгалтерия и банки*. 2016. № 3. С. 17–23.
 26. Barakhtian, N. V. Reforming banking legislation: main trends and obstacles. *Legal scientific electronic journal*. 2020. URL: http://lsej.org.ua/5_2017/16.pdf (дата звернення: 05.10.2021).
 27. Kawai M., Morgan P. J. Central Banking for Financial Stability in Asia. URL: <https://www.adb.org/sites/default/files/publication/156232/adbi-wp377.pdf> (дата звернення: 09.09.2021).
 28. Financial stability in the broader mandate for central banks: apolitical economy perspective. URL: https://www.brookings.edu/wpcontent/uploads/2019/06/14_financial_stability_central_banks.pdf (дата звернення: 09.09.2021).

Стаття надійшла до редакції 08.10.2021 р.

Стаття рекомендована до друку 10.11.2021 р.

Nadiya Doroshenko*, PhD (Economics), Associate Professor
DoroshenkoN@icloud.com <https://orcid.org/0000-0002-6652-710X>

Nataliia Kulyk*, Undergraduate Student
natikulyk@gmail.com <https://orcid.org/0000-0003-4491-4704>

Anastasiia Pohorelenko*, Undergraduate Student
pogorelenko.a.k@gmail.com <https://orcid.org/0000-0002-5332-5656>

*V.N. Karazin Kharkiv National University,
4, Svobody Sq., Kharkiv, 61022, Ukraine

BANKING RISKS AND METHODS OF THEIR PREVENTION

Abstract. The banking system of Ukraine is the main component of the financial market, the proper functioning of each element of the banking system has a positive impact on the development

of the economy as a whole. In today's difficult conditions, the instability of global and national financial markets, the problem of ensuring financial adaptability and stability of banks is of great importance. Unfortunately, the activity of banks is impossible without risks. Compared to other types of business activities, the banking sector is characterized by the highest level of risk, which is due to the specifics of banking operations.

In recent years, Ukraine's banking system has reached a stage of "cleansing". The political and economic crisis, which began in late 2013, worsened the financial condition of domestic banks. Both individual banks and the entire banking system of Ukraine today operate in difficult conditions with high risks. Banking is negatively affected by the low level of the resource base, the predominance of short liabilities, low incomes, and the shadow sector of the economy. Due to the unsatisfactory condition of borrowers, the banking system requires the creation of reserves, which in the absence of relatively stable sources of resources makes it difficult to form the resource base of commercial banks.

Despite the large number of works of scientists, in our opinion, the problem of improving methods of preventing banking risks remains insufficiently disclosed, which is why the chosen topic is relevant and needs further research.

Therefore, one of the most important tasks facing any bank in the world is to identify, assess, monitor, control and manage the bank's risks. Such tasks should be solved by the banking system of Ukraine for the strategic development of the country and the improvement of all sectors of the economy.

Keywords: **Banking Risk, Bank, Risk Management.**

JEL Classification: A10; G21; G24.

REFERENCES

1. Bobyl, V. V. (2016). *Financial risks of banks: the theory and practice of management in a crisis*: monograph. Dnipropetrovsk: eaDNURT. (in Ukrainian)
2. Demchuk, N. I., & Abakhtimova, A. A. (2017). Bank risk management. *Scientific Bulletin of Kherson State University. Series «Economic Sciences»*, 24, 1, 117–119.
3. Potijko, Ju. (2014). A theory and practice of management of risks different kinds is in commercial bank. *Visnyk NBU*, 4, 58–62. (in Ukrainian)
4. Hrynynh, V. (2016). *Analysis of bank risks. The system of corporate governance assessment and management of financial risk*. Moscow: Ves' myr. (in Russian)
5. Schiozer, R. F., Mourad, F. A., & Vilarins, R. S. (2018). Bank risk, bank bailouts and sovereign capacity during a financial crisis: A cross-country analysis. *Journal of Credit Risk*, 14(4), 69–96. doi: <https://doi.org/10.21314/JCR.2018.246>.
6. Altunbaş, Y., Thornton, J., & Uymaz, Y. (2021). Money laundering and bank risk: Evidence from U.S. banks. *International Journal of Finance and Economics*, 26(4), 4879–4894. doi: <https://doi.org/10.1002/ijfe.2044>.
7. Kazbekova, K., Adambekova, A., Baimukhanova, S., Kenges, G., & Bokhaev, D. (2020). Bank risk management in the conditions of financial system instability. *Entrepreneurship and Sustainability Issues*, 7(4), 3269–3285. doi: [https://doi.org/10.9770/jesi.2020.7.4\(46\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2020.7.4(46)).
8. Rose, P. (2014). *Banking Management*. Moscow: Delo LTD. (in Russian)
9. Volkov, D. P. (2016). The analyze of banking risks: the main approaches to the definition. *Ekonomichni nauky. Ser.: Oblik i finansy*, 10(3). Retrieved from: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecnof_2016_10\(3\)_23.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecnof_2016_10(3)_23.pdf). (in Ukrainian)
10. Kovalenko, V. V. (Ed.). (2017). *The system of risk management in banks: theoretical and methodological aspects*: Monograph. Odesa: ONEU. (in Ukrainian)
11. Prymostka, L. O. (2017). 11. *Banking risk management*. Kyiv: KNEU. (in Ukrainian)
12. Burns, R. (n.d.). *Economic Capital and Assessment of Capital Adequaci*. Retrieved from: <https://www.fdic.gov/economic>.
13. Frost, S. M. (2006). *Banking Analyst's Desk Book: Money, Risks and Professional Techniques*. Dnipropetrovsk: Balans Biznes Buks. (in Ukrainian)
14. Constancio, V. (2020). Macroprudential policy in Europe: ensuring financial stability in a banking union. *Financial Stability Conference in Berlin*. Retrieved from https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2015/_/html/sp151028.en.html.
15. Dokument Bazel's'koho komitetu z pytan' bankivs'koho nahlyadu «Osnovni pryntsyypy efektyvnoho bankivs'koho nahlyadu». (2007). Retrieved from: http://www.bank.gov.ua/Bank_supervision/index. (in Ukrainian)
16. Doroshenko, N. (2021). Bringing the Standards of Ukrainian Banking Legislation to EU Standards. Retrieved from: <https://www.atlantis-press.com/proceedings/bambel-21/125960335>. (in Ukrainian)
17. Modeling Credit Risk for Commercial Loans. (2001). *FRBSF Economic Letter*. Retrieved from:

<https://www.frbsf.org/publications/economics/letter>.

18. Lobanov, A. A., & Chuhunov, A. V. (2003). *Encyclopedia of financial risk management*. Moscow: Al'pina publisher.
19. Berezutskyi, V. V., Adamenko, M. I. (2016). *Hazardous risks and reliability: Tutorial*. Kharkiv: FOP Panov A. M. (in Ukrainian)
20. Hohlov, N. V. (2013). *Risk-menegement: Textbook*. Moskow: Junyty-Dana. (in Russian)
21. Demchik, I. (2014). Menegement of kredit risk. *Management of bank*, 8, 5. (in Ukrainian)
22. Praet, P. (n.d.). Economic, financial and monetary stability in Europe: reinforcing our policy instruments. Retrieved from <https://www.bis.org/events/conf110623/praet.pdf>.
23. The Group of Thirty. (2019). Enhancing Financial Stability and Resilience: Macroprudential Policy, Tools, and Systems for the Future. Retrieved from http://group30.org/images/uploads/publications/G30_EnhancingFinancialStabilityResilience.pdf.
24. Shtefan, L. B. (2015). Problems of management a credit risk in the commercial bank of Ukraine *Management of bank*, 3, 14-19. (in Ukrainian)
25. Myshalchenko, Y. V. (2016). The Risks in International Bank Activity, *Bukhhalteryia y banky*, 3, 17-23. (in Russian)
26. Barakhtian, N. V. (2020). Reforming banking legislation: main trends and obstacles. *Legal scientific electronic journal*. Retrieved from: http://lsey.org.ua/5_2017/16.pdf.
27. Kawai, M., & Morgan, P. J. (2019). Central Banking for Financial Stability in Asia. Retrieved from <https://www.adb.org/sites/default/files/publication/156232/adbi-wp377.pdf>.
28. The Brookings Institution. (2020). Financial stability in the broader mandate for central banks: apolitical economy perspective. Retrieved from https://www.brookings.edu/wpcontent/uploads/2016/06/14_financial_stability_central_banks.pdf.

The article was received by the editors 08.10.2021.

The article is recommended for printing 10.11.2021.